

ברנרד מיידוף, יו"ר חברת המסחר ברנרד מיידוף

הונאת הענק של איש הפיננסים הניו יורקי והמשבר הכלכלי גרמו לאוניברסיטאות ולמכללות נזק כלכלי שמגיע למיליארד שקל. וגם חשפו שוב את התלות הגוברת בתרומות

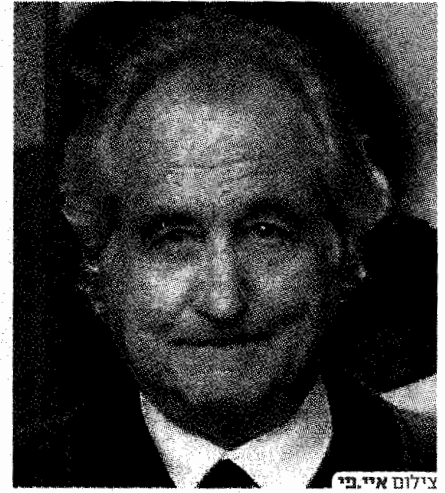
הכלכלי ולתלות הגוברת של המוסדות האקדמיים ומערכת החינוך בתרומות. האוניברסיטאות מקימות בעזרת תורמים מכוני מחקר, מעניקות מלגות, מממנות פעילות מרעית. כבר אילו, עיכוב של תרומה מעמיד כעת בסכנה קליטת כמה מרענים חרשים שהאוניברסיטה מנסה להחזיר מחו"ל.

ברוך שחובד עבור הוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה (ות"ת), בראשותו של נגיד בנק ישראל לשעבר הפרופסור משה מנדלבאום, הוערך הנוק לאוניברסיטאות ולמכללות הציבוריות מהמשבר ומפרשת מיידוף בסכום הנע בין 800 מיליון שקל למיליארד שקל. לשם השוואה, בשנה שעברה, הכספים מתרומות ומקרנות הגיעו לשני מיליארד שקל. בוועדה לתכנון ולתקצוב צופים השנה שורת צמצומים באוניברסיטאות בעקבות המשבר הכלכלי ומיידוף. הפרופסור יצחק אפלינג, נשיא הטכניון ויו"ר ועד ראשי האוניברסיטאות, אמר בעבר כי "מה שהציל את האוניברסיטאות זה התרומות. 90 אחוז מהפיתוח בטכניון הוא מתרומות, ועכשיו יש תודמים שאנחנו יורעים בוודאות שלא נקבל את הכסף שהם הבטיחו, כי פשוט אין להם. אם המצב הנוכחי יימשך עוד שנתיים, תהיה בעיה מאוד קשה לכל האוניברסיטאות".

שהשקיע ישירות בחברת ההשקעות של מיידוף. ההונאה הסבה לקרן של ארגון הרסה הפסדים שלפי ההערכות מגיעים לכ-40 אחוז. בהרסה תורמכים ב"יהודה הצעיר", תנועת נועד ציונית-אמי דיקאית עם אלפי חניכים ופעילויות כמו פרויקט "תגלית", שנקלע למשבר שלווה בפיטורי עובדים וצמצום פעילות. התרומות מהרסה היו 95 אחוז מהיקף התרומות של מכללת הרסה בידור שלים. המכללה החליטה לקצץ בהוצאות ניקיון, אחזקה, ביטחון, להפחית את משכורות העובדים בשיעור של עד שמונה אחוזים ולהקפיא פעילויות חרשות ופיתוח תשתיות. ההפסדים לכלל האוניברסיטאות מוערכים ב-200 מיליון שקל. להונאת הענק של איש הפיננסים הניו יורקי יש גם אפקט לוואי מצטבר. תודמים יהודים רבים למוסדות להשכלה גבוהה צימצמו את תרומותיהם, חלקם בגלל שנמנו עם מועדון הליקויות של מיידוף וחלקם בגלל המשבר הכלכלי. מבחינת המוסדות האקדמיים, התזומון לא יכול היה להיות גרוע יותר. השחיקה המתמשכת בתקציבם, המשא ומתן המתמשך וחוסר הוודאות באשר למסגרת התקציב שבתוכה הם אמורים לפעול, גרמו להם להגביד את תלותם בתורמים. מיידוף נכנס לרשימה לא רק בגלל הונאת הפירנוי הגדולה בהיסטוריה, אלא גם כסמל למשבר

גרה רוסית מספרת על ארץ הטיפשים, שבה יש שדה מכושף בשם "שדה הפלאים". מי שיחפור בשדה גומה, כך מובטח בארץ הטיפשים, יטמין בה מטבע זהב, יבזוק מעט מלח, יזליף מעט מים, יקבל בבוקר למחרת עץ שבמקום עלים הוא מצמיח מטבעות זהב. גם בארץ וול סטריט היה עץ כזה. לגנן שלו קוראים ברנרד מיידוף, ואליו נהרו אנשי עסקים, קרנות, סלכס, עמותות, וגם סתם אנשים שהוקסמו מהתשואות הפלאיות שהבטיח. מיידוף הונה את לקוחותיו בהיקף של 65 מיליארד דולר, וביוני נידון ל-150 שנות מאסר. יחד עמו נפלו 13,567 לקוחותיו, רבים מהם יהודים. הרי ההדף הפיננסי הגיעו אל מאות אלפים. בישראל נפגעו בעיקר ארגוני רווחה ובריאות, ארגונים העוסקים בחינוך, בתרבות ובעבודה עם ילדים ונוער, וכן מוסדות אקדמיים. על פי הריווחים, קרנות גדולות הממנות את מערכת החינוך, כמו קרן רש"י, לא נפגעו. ואולם התפוצצות הפרשה יצרה תגובת שרשרת בעולם העסקים, העמותות והתודמים, ושורה של ארגונים אחרים ספגו מהלומה. אגודת הידידים של הטכניון בארצות הברית, זרוע גיוס תרומות מרכזית של הטכניון, ספגה הפסדים של 72 מיליון דולר. הטכניון הפסיד 25 מיליון שקלים נוספים,

38

צילום איי.פי.